

EKİM/2020

Genç Gelişim ve Girişim Derneği-SAKARYA

[Afet Engel Dinlemez!]

Bu Proje T.C İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü
Tarafindan Desteklenmektedir.

Giriş

Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak, **İçişleri Bakanlığı** tarafından desteklenen ve **Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü** tarafından yürütülmekte olan Proje Destek Sistemine ‘**Afet Engel Dinlemez**’ isimli proje önerisiyle başvurmuştuk. Bağımsız uzmanlar tarafından değerlendirilen projemiz uygulamaya hak kazandı ve Temmuz 2019 itibariyle hayata geçirilmiştir. **Sakarya merkezli** olarak kurulan Genç Gelişim ve Girişim Derneği, Sakarya ve yakın illerde ikamet eden/eğitimini sürdürmekte olan **gençlerin** oluşturduğu bir grup gönüllüdür. Gönüllü grup, gündem olarak kendisine ‘hak temelli’ konuları almıştır.

İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü Programı’nın da önceliklerinden birisi olan ‘**dezavantajlı gruplar**’ üzerine bir kurgu yapılarak, proje önerisi hazırlanmıştır. Bu arada, sadece Genç Gelişim ve Girişim Derneği’ne sundukları destek için değil aynı zamanda ‘**Engelli bireylerin**’ gelişmesine yönelik katkıları içinde İçişleri Bakanlığı Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğüne teşekkürlerimizi sunmak istiyoruz.

Bu doküman, projeyi uygulayan uzman ekip tarafından ‘**Engelli Hakları**’ alanında **akademisyenler, sivil toplum aktivistleri, profesyoneller** için bir nevi yönlendirici bir niteliğe sahip olması motivasyonu ile hazırlanmıştır. Sonuç raporu beş bölüm halinde hazırlanmıştır. Bunlar ilk bölümde projeyi hayata geçiren **kuruma ilişkin bilgilendirme**, ikinci bölümde proje özeti ve arka planı, üçüncü bölümde **projeye ait uygulama bilgileri**, dördüncü bölümde **sonuç ve öneriler**, beşinci bölümde **kaynakça** yer almaktadır. Özellikle sonuç ve öneriler kısmını vurgulamak istiyoruz. Çünkü bu bölüm hazırlanırken, diğer bölümlerden elde edilen bilgilerin derlenerek özetlendiği, aynı zamanda yerel ve ulusal karar verici mekanizmalara, medya, akademi, sivil toplum ve özel sektör temsilcilerine **orta vadeli ve uzun erimli politika önerileri** ifade edilmiştir.

Sakarya Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak, katılımcıların da görüş ve önerilerini dikkate almak adına farklı teknikleri bir arada uyguladık. Bunlar sırasıyla **Ön Hazırlık Çalışmaları, Materyal Tasarlama, Haritalama, Eğitim Çalışması, uygulama ve tatbikatlar, yaygınlaştırma ve raporlama** olarak özetlenebilir. Bu kısımlara ait izlenimleri sonuç raporunda analiz ediyor olacağız.

Son olarak, Sakarya Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak ‘Afet Engel Dinlemez!’ projesinin yarattığı etkinin **orta ve uzun erimli olarak yerel/ulusal ölçekte sürdürülebilirliğini sağlayabilmek** ve çarpan katsayılarla güçlendirmek niyetinde olduğumuzun altını çizmek istiyoruz. Programa katılan, emek veren ve destek veren tüm gönüllülere, uzmanlara ve sivil toplum profesyonellerine teşekkür eder, bu çalışmanın **sivil toplumun gelişmesi adına sosyal etkisi yüksek, anlamlı engelli katılımına katkı** koyan bir çalışma olmasını dileriz.

Proje Koordinatörü

Esra PARUN KILIÇ

I. Bölüm Kuruma İlişkin Bilgiler

Genç Gelişim ve Girişim Derneği, 2015 yılında gençler, engelliler, çocuklar ve dezavantajlı grupların **sosyal ve kültürel gelişimlerine** katkı sağlamak amacıyla kurulmuştur. Dernek hedeflerini hayata geçirmek için

- a) Eğitim, sağlık ve spor alanlarında çalışmalar,
- b) **Gençlik politikalarının iyileştirilmesinde** katkıda bulunmak,
- c) Gençlik arasında **yardımlaşma ve dayanışmayı** sağlamaktadır.

Dernek kendisini uluslararası gençlik projeleri üzerinde ayrıca konumlandırmıştır. Dernek, Sakarya yereli başta olmak üzere Marmara Bölgesi'nde **gençlik, engellilik ve çocuk çalışmaları** ile ilgili hak temelli faaliyetler gerçekleştirilmektedir. Hazırlanan '**Afet Engel Dinlemez**' isimli projesi de derneğin ilgi alanları paralelinde kurgulanmıştır.

II. Bölüm Proje Özeti ve Arka Plan

Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak, İçişleri Bakanlığı Proje destek sistemine yönelik hazırlanan proje önerisi '**Afet Engel Dinlemez**' konusu üzerinedir. Öneriyi hazırlarken ulusal ve uluslararası alanda konu hakkında hazırlanmış üst ölçekli dokümanları referans aldık. Bunlar Türkiye'de yerel yönetim birimlerinin nasıl idare edileceğine ilişkin hazırlanmış **5393 nolu** kararın 14.maddesi ile **Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi**'nde yer almaktadır.

İlk olarak yerel yönetimlerin idaresine ilişkin 5393 no'lu kanununa değinilecektir. İlgili maddede 'Stratejik Plan'ın yerel seçimlerden sonraki **altı ay içerisinde** üniversiteler, meslek odaları ve **sivil toplum kuruluşların görüşleri alınarak** belediye meclisine sunulması yönünde açık bir ifade bulunmaktadır. Belediye Başkanları **2019-2023 dönemi Stratejik Planı**'nı hazırlayacaklardır. **Kent için Stratejik Plan** hazırlanırken kentte yaşayan nüfusun demografik özellikleri ve onların önceliklerini dikkate alınarak bir çerçeve oluşturulması gerekmektedir.

İkinci olarak **Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi**'nden bahsedilecektir. Sözleşme 13 Aralık 2006'da BM Genel Kurulu'nda kabul edilip, **Türkiye 30 Mart 2007 tarihinde sözleşmeyi onaylamıştır**. Sözleşmenin 50 Maddeden oluşmakta ve Engellilerinde tüm haklardan eşit olarak faydalanılmasından bahsedilmektedir.

Bütün bu bilgiler beraber değerlendirildiğinde;

- Temsili demokrasilerde seçimler yoluyla vatandaşların yetkilerini bir süreliğine 'yöneticilere' verdiği kabul edilir. Bununla birlikte **temsiliyet hakkı olan engellilerinde geride bırakılmaması gerekmektedir**.
- İkinci olarak **dezavantajlı bölgelerde** yaşamını sürdüren engellilerin hizmet alma süreçlerine katılımının önünde **mali, kültürel ve coğrafi kısıtlamalar** bulunmaktadır.
- Türkiye'nin de taraf olduğu Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi'nin değerlendirildiğinde '**hizmet alma**' konusunda **bir eksiklik söz konusudur**.

Bu noktada dernek olarak, İşleri Bakanlığı'nın Prodes Programı'nın çağrısıyla da uyumlu bir şekilde, **Afet Engel Dinlemez** isimli projemizi sunmuştuk. Yukarıda ifade edilen sorun alanlarına yönelik de projenin amacı ve hedef kitlesi ise aşağıda kısaca özetlenmiştir.

a) **Projenin Amacı:** 'Afet Engel Dinlemez' projesinin ana amacı **engelli bireylerin afet ve acil durumlara hazırlanmasını sağlamak ve gönüllülüğe teşvik etmektir.** Bu sayede yerelde engelli politikaları belirlenirken engelliler edilgen konumda değil, etken konumda olacaklardır.

b) **Projenin Hedefi:** 'Afet Engel Dinlemez' projesinin amacına ulaşabilmesi adına iki alt hedef planlanmıştır. Bunlardan bir tanesi proje aracılığıyla Sakarya yerelinde **engelli bireylerin afet ve acil durumlara hazır hale gelmesi**, ikincisi ise dezavantajlı bölgelerde yaşamını sürdüren engellilerin ve engelli yakınlarının **'afet gönüllüsü olması ve bu çalışmaları yaygınlaştırması** şeklinde özetlenebilir.

c) **Hedef Kitlesi:** Projenin hedef kitlesi ikiye ayrılmaktadır. Birincisi Görme-duyma-fiziksel ve orta düzey zihinsel engelliler, diğer bir hedef kitle ise engelli yakınları şeklindedir. Hedef kitle genel bir biçimde; İlimizin 16 ilçesinde ikamet eden engelliler, engelli yakınları, medya temsilcileri, yerel karar verici mekanizmalar, sivil toplum örgütleri, kamu kurumları ve özel sektör temsilcileri olarak özetlenebilir.

d) **Hedef Kitlenin Gereksinimleri:** Hedef kitle, birçok yerelde olduğu gibi 'engellilerin anlamlı katılımı' üzerine yeterince bilgi sahibi olmamakla birlikte, farkındalığa da sahip değildir. Bu sebeple katılıma ilişkin hangi araçların ne zaman ne kadar, nasıl bir biçimde kullanılacağına dair teknik bir ihtiyaç söz konusudur.

III. Bölüm Proje Uygulaması

Bu bölümde proje kapsamında uygulanan faaliyetler detaylı olarak çıktıları birlikte paylaşılacaktır. Çıktılar, İşleri Bakanlığı Sivil toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğü hedefleri ile uyumlu bir biçimde kategorize edilmiştir.

Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak hazırlanan '**Afet Engel Dinlemez**' projesinin **Beş alt faaliyeti** bulunmaktadır. Bu faaliyetler sırasıyla;

- 1) Ön Hazırlık Çalışması,
 - 2) Eğitim Materyalleri hazırlanma faaliyeti,
 - 3) Haritalama çalışması ve eğitim faaliyetleri,
 - 4) Uygulama, tatbikat ve yaygınlaştırma faaliyetleri,
 - 5) Raporlama ve final olarak özetlenebilir.
- 1- Ön Hazırlık Çalışması;

Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak hazırlanan 'Afet Engel Dinlemez' projesinin ilk faaliyeti '**Ön Hazırlık Çalışması**' olarak belirlenmiştir. Bu çalışma Sakarya AFAD ortaklığında Engelli Dernekleri, Engelli Federasyonları, Sakarya Büyükşehir Belediyesi, 16

İlçe Belediyesi, 16 İlçe Kaymakamlığı, SASTOP Platformu ve aktivistlerin katılımıyla Sakarya merkezde düzenlenmiştir.

Bu çalışmaya katılan tüm kamu kurumları, sivil toplum örgütleri ve özel sektör kuruluşları ile ihtiyaç analizi yapılmış, saha çalışmaları yapılmış ve Sakarya ilinde riski en yüksek olan alanlara ağırlık verilmesi planlanmıştır;

a) İl Sağlık Müdürlüğü, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünden engellilere yönelik veriler alınmış ve 4 engel grubuna göre tasnif edilmiştir,

b) Ortalama 17 bin engelliden oluşan kitleye hangi eğitim ve farkındalık çalışmasının yapılacağı belirlenmiş,

c) Eğitime uygun alanlar tespit edilmiş,

d) Eğitim Materyalleri oluşturulmuş,

e) Eğitim planlamaları yapılmış,

f) Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığından Eğitimci Eğitimi Alınmıştır.

2- Eğitim Materyalleri hazırlanma faaliyeti,

Afet ve acil durumlara engellileri hazırlamak için engellilere yönelik Temel Afet Bilinci Eğitimi Sunumu, Yangın Eğitimi Sunumu, İlkyardım Eğitimi Sunumu hazırlanmıştır. Bu eğitimleri interaktif yapmak amacıyla yaygın eğitim metotları kullanılmış ve engellilerin engel durumuna göre tatbikat planlanmıştır. Özellikle ilkyardım ve yangın eğitimlerinin uygulamalı yapılabilmesi için simülasyonlar hazırlanmıştır.

3- Haritalama çalışması ve eğitim faaliyetleri,

Sakarya il genelinde 4 ay süren eğitim faaliyetleri yapılmıştır. Bu kapsamda 5000 engelli ve 6000 engelli yakınına ulaşılmıştır. Eğitimlerin profesyonel olarak ilerleyebilmesi için Sakarya AFAD İl Müdürlüğü, Sakarya Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Daire Başkanlığı, Sakarya İl Sağlık Müdürlüğünden de destek alınmıştır. Bunun dışında İl genelinde herhangi bir afet ve acil durumda engellilere daha hızlı ulaşmak ve müdahale edebilmek amacıyla 2 türlü harita hazırlanmıştır.

- Birinci kısım; Engellilerin İlçe, Mahalle, sokak ve caddelerinin tanımlandığı online sorgulama haritası,

- İkinci Kısım; Engellilerin il genelinde dağılımının yer aldığı raster altlıklı harita olarak oluşturulmuştur.

4- Uygulama, tatbikat ve yaygınlaştırma faaliyetleri,

Proje başladıktan hemen sonra projenin görünürlük ve yaygınlaştırma faaliyetleri başlamış ve web sitemiz, AFAD İl Müdürlüğü web sitesi, sosyal medya hesaplarımız, yerel kanallar, yerel gazetelerde yaygınlaştırma faaliyetleri yapılmıştır. Projenin eğitim ve farkındalık faaliyetlerinin uygulamalı olarak ilerlemesi için Sakarya il genelinde 3 kamp faaliyeti yapılmış ve kamplarda engelli bireylerin afet ve acil durumlarda yapması gereken doğru davranışlar uygulamalı olarak tatbik edilmiştir.

5) Raporlama ve final;

Projemiz sonunda Sakarya il genelinde ve Ulusalda Engellilerin afet ve acil durumlara hazır hale gelmesi için oluşturulan materyaller, görünürlük malzemeleri, haritalamalar, afet acil durum çantası, videolar, eğitim içerikleri raporlanmış ve toplamda 11 bin kişiye bire bir ulaşılarak proje hedeflenen sayının 5 kat üstüne çıkmıştır. Final çalıştayın da engelli uzmanları, eğitmenler, sivil toplum yöneticileri ile bir araya gelinerek projenin sürdürülebilirliği ile ilgili çalışmalar yapılarak projenin nihai sonucu hakkında çalışmalar yayınlanmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Genç Gelişim ve Girişim Derneği olarak, **İçişleri Bakanlığı İl Sivil Toplumla ilişkiler** tarafından desteklenen ve AFAD Sakarya ortaklığında yürüttüğümüz **‘Afet Engel Dinlemez İsimli’** proje uygulanmıştır.

Projede, Sakarya yerelinde ikamet eden **5000 Engelli ve 6000 engelli** yakınına ulaşılarak birçok faaliyet gerçekleştirilmiştir. Ardından **Haritalama ve tatbikat** çalışması icra edilmiştir. Bu çalışmalarda sadece engellilerin afet ve acil durumlara hazırlanması değil ‘engellilerin anlamlı katılımı’ adına da çıktılar elde edilmiştir. Şöyle ki;

- a) Engelli bireylere sivil toplum bilinci verilmiş,
- b) Engelli bireylerin proje tabanlı eğitimlere dahil edilmesi sağlanmış,
- c) Engellilerin çalışmalarda yer alıp planlama faaliyetlerine katılması sağlanmış,
- d) Engellilerin eğitmen eğitimi alarak eğitmen olmaları sağlanmış,
- e) Kadın-erkek eşitliği atölyeleri ile toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığı yaratılmış,
- f) Birleşmiş Milletler Engelli Hakları sözleşmesi gereği engellilerin hak temelli çalışmalara katılması sağlanmıştır.

Kaynakça

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050707-2.htm>

<https://www.ailevecalisma.gov.tr/media/5599/engellilerin-haklarina-iliskin-sozlesme-kapsaminda-engelli-haklari-ulusal-gostergeleri-kitabi-turkce.pdf>

https://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&view=article&id=686:engeller-haklarina-k-slee&catid=6:uluslararasılg&Itemid=36

http://www.sabancivakfi.org/i/assets/documents/iyi_ornekler_raporu_ozeti.pdf

AFET ENGEL DİNLEMEZ İSİMLİ PROJEMİZ HABER LİNKLERİ

1. <https://www.yenisakarya.com/sakender-den-cig-kofte-etkinligi.html>
2. <https://sakarya.afad.gov.tr/afet-engel-dinlemez>
3. <https://haber.sakarya.edu.tr/engellilere-yonelik-afet-bilinci-anlatildi-h94727.html>
4. <https://www.facebook.com/AFADSakarya/posts/2191684554459499/>
5. <https://www.sakaryayenihaber.com/haberleri/Afet+Engel+Dinlemez>
6. <https://www.sakaryadetayhaber.com/haber/afet-engel-dinlemez-projesi-hibe-almaya-hak-kazandi-85667.html>
7. <https://www.sakaryayenigun.com.tr/60442-engelli-bireyler-afet-egitimi-alacak-haberi.html>
8. http://akyaziozelegitimuygulamamerkezi1.meb.k12.tr/icerikler/listele_1271903_haber
9. <https://insta-stalkerr.com/profile/gengcelisimvegirisimdernegi/>